

Beste mensen,
Sommige Bijbelteksten staan, samen met hun uitleg, zo gebeiteld in het bewustzijn van mensen dat er nauwelijks beweging in te krijgen is. Een van die teksten is: Gij zijt Petrus...
Toch is er juist over het Petrusambt op het ogenblik veel aan de hand en niet alleen in de RK Kerk.
In de preek heb ik geprobeerd dat een beetje aan de orde te stellen door er weer eens anders tegen aan te kijken.
Een goede zondag,
Hans

EENENTWINTIGSTE ZONDAG DOOR HET JAAR A

Wageningen 2014

Gij zijt Petrus en op deze steenrots zal ik mijn kerk bouwen. Deze tekst is a.h.w. versteend geschreven boven het hoofdaltaar in de Sint Pieter te Rome

Door een bepaalde, eeuwenlange uitleg en de prediking daarvan schijnt de betekenis van die woorden ons overduidelijk toe. Gewoonlijk verstaan we die woorden als overdracht van gezag, van macht: Petrus is er door aangesteld als het hoofd van de kerk. Maar betekenen die woorden dat wel? Is dat de diepste betekenis? Was dat wat Jezus voor ogen stond?

Landen en volkeren maken in de loop van de tijd geschiedenis; koningen en regeringen kennen tijden van ups de downs; ook individuele mensen hebben weet van goede en kwade dagen, maar teksten, Bijbelteksten... die zijn zeker onveranderlijk? Die gaan - denk je - onveranderd de geschiedenis door. Die liggen immers voor alle eeuwigheid - woordelijk en onveranderlijk - vast! Je zou dat misschien graag geloven, maar zo is het echter niet.

Gij zijt Petrus en op deze steenrots zal ik mijn kerk bouwen, klinkt in een protestantse kerk al heel anders dan op deze zondagmorgen tijdens een katholieke liturgie. Ongetwijfeld heeft die tekst ook bij de allereerste lezers andere associaties en beelden opgeroepen dan bij ons vandaag! Weer anders hebben die woorden in de middeleeuwen geklonken dan ze in onze tijd doen!

Wat kan er allemaal niet aan beelden bij ons opkomen als wij, als katholieken, deze tekst horen? Je ziet het bijna levendig voor je: de Paus, het Vaticaan, de curie, de duizenden pelgrims, het Sint-Pietersplein... beelden die in het begin van het christendom ondenkbaar waren, ja, die ook Jezus in Caesarea Filippi hoogstwaarschijnlijk niet voor ogen hebben gestaan.

Maar wat dacht Jezus dan wel? De evangeliën vermelden het niet. Pas langzaam, onder leiding van Gods geest, zal zich dat in de geloofsgemeenschap ontvouwen. Steeds dieper, steeds rijker.

Ook Bijbelteksten - en zeker hun uitleg - zijn immers onderhevig aan geschiedenis. Sommige teksten meer, andere minder. Zij kennen soms pijnlijke momenten van strijd, van godsdiensttwisten, van afscheidingen en kerkverlating, maar ook momenten van groei, van dieper verstaan, van zegen en volharding. Op sommige momenten in de geschiedenis staan ze midden in de belangstelling, op andere tijden liggen ze – bijna door iedereen vergeten - in de kast.

Men zegt wel eens: Bijbelteksten zijn net mensen. Op een gegeven ogenblik zijn ze ontstaan; ze groeien op, ze ontwikkelen zich en worden sterk, zinken soms weer een tijdje in de vergetelheid weg. In ieder geval zijn ze als het ware op-de-groei geschreven.

De evangeliëtekst, die ons vandaag bezig houdt, staat m.i. ook op een keerpunt in zijn bestaan. Want, hoe zien veel katholieken de paus en de kerk? Niet weinigen staat dit beeld voor ogen: De wereldkerk is te groot om door één mens bestuurd te worden. Daarom benoemt de paus overal

bisschoppen, die hem helpen de kerk te besturen. Maar zó zit de kerk van Jezus niet in elkaar. Zo is het niet, en zó is het ook nooit geweest.

De kerk bestaat uit enkele duizenden, afzonderlijke bisdommen, met een plaatselijke bisschop aan het hoofd. Iedere bisschop bestuurt in eigen naam zijn diocees. In ieder bisdom rust de volheid van Gods Kerk. Het *college van bisschoppen* bestuurt de grote geloofsgemeenschap.

De paus is één van die bisschoppen... en wel de bisschop van Rome. Precies daarin – zo geloven wij – volgt hij Petrus op. Bisschop van Rome zijn, is zijn eerste en belangrijkste taak. Daarnaast – en daarom – is de bisschop van Rome ook de icoon van de eenheid, boegbeeld van de grote geloofsgemeenschap.

De huidige paus Franciscus benadrukt deze visie dan ook heel sterk. Sterker misschien nog dan zijn onmiddellijke voorgangers. Hij noemt zich bij voorkeur 'bisschop van Rome' en slechts bij uitzondering spreekt hij over zichzelf als 'de Paus'. Ook in dit opzicht pakt bisschop Franciscus een van de agendapunten van het 2de Vaticaanse Concilie weer op: het herstel van het bestuur van de wereldkerk door het college van bisschoppen, onder wie – onmisbaar als symbool en belichaming van de eenheid – de bisschop van Rome.

Als ik me niet vergis, is er hier en daar ook in de niet-rooms-katholieke kerken een verlangen ontstaan om opnieuw na te denken over de Petrusteksten en de wenselijkheid van het zogenaamde Petrusambt. We zagen dat o.a. in de aanwezigheid van de Patriarch van Constantinopel, Bartholomeus, bij de installatie van Franciscus als bisschop van Rome. Johannes Paulus II heeft zelfs een opening geboden aan alle christelijke kerken om samen opnieuw na te denken over het Petrusambt.

Nadenken over het Petrusambt houdt ook in dat we de tekst van Matteüs, die we vandaag in de liturgie lezen, niet isoleren, maar dat we ook de andere teksten tot Petrus gesproken, erbij betrekken. De vraag van Jezus aan Petrus (bijvoorbeeld) uit het evangelie van Johannes: Petrus, staat bij jou de liefde net zo hoog in het vaandel als bij andere kerken, of (kun je er achter denken) hebben bij jou de organisatie en de structuren de hoogste prioriteit? Ook de ontroerende opdracht van Jezus, die Lucas memoreert, is van belang: Petrus, als jij tot inkeer bent gekomen, sterk dan op jouw beurt je broeders en zusters.

Kortom: de tekst, Gij zijt Petrus en op deze steenrots zal ik mijn kerk bouwen, heeft samen met de andere Petrusteksten, nog een rijke toekomst in het verschiet. Die teksten zijn nog steeds meer profetie en belofte dan tot nu toe in de geschiedenis gerealiseerd is. Ieder van die teksten is als een bloeiende boom, die de belofte draagt van rijke vrucht in de toekomst.

Wat betekent dit alles voor ons eigen geestelijk leven? Mij dunkt, bij alle – terechte – aandacht voor de wereldkerk, belijden we, dat de bron van Gods genade, de bron van verzoening, de volheid van kerk-zijn, te vinden is: vlakbij in de plaatselijke gemeenschappen: daar waar we leven, daar waar we wonen, daar waar we werken en liefhebben. Kerk zijn, geschiedt in de eerste plaats: in het hier en nu. Waar twee of drie in mijn naam bijeen zijn, daar ben ik in hun midden, zegt de Heer van de Kerk.